

17. april 2018

Barneombudets innspill til høring om minimumskrav til bemanning i barnehagen mv.

Barneombudets hovedpunkter:

- **Det bør lovfestes en minimumsnorm for bemanning i barnehagen**
- **Normen må suppleres med en tydeligere forsvarlighetsvurdering som kan innebære strengere krav enn minimumsnormen på grunn av barnegruppen, barnehagens fysiske miljø og andre hensyn**
- **Det bør ikke kunne dispenseres fra bemanningsnormen.**
- **Det er behov for en helhetlig gjennomgang av barnehageloven med forskrifter.**

1. Minimumsnorm for grunnbemanning

Barneombudet støtter at det lovfestes en tallfestet minimumsnorm for grunnbemanning. Dagens skjønnsmessige krav til bemanning i barnehagen åpner for at det kan bli for store forskjeller mellom barnehagene. Vi er bekymret for om barnehagetilbudene er likeverdige fra barnehage til barnehage. Antall ansatte har betydning for barnas trygghet og trivsel i barnehagen. Ansatte som følger med på hvordan barna har det er viktig for å fremme trygge og gode barnehagemiljø, samt forebygge og håndtere mobbing og andre krenkelser i barnehagen.

Vi er positive til at det blir lovfestet en minstestandard for antall ansatte per barn. Denne er et minstekrav. Vi støtter forslaget om at det lovfestes at det skal være inntil tre barn under tre år per ansatt og inntil seks barn over tre år per ansatt. Vi har merket oss at flere ønsker en strengere minimumsnorm. Vi ber Stortinget om å gjøre vedtak om at den fastsatt bemanningsnorm skal evalueres innen to år, og eventuelt foreslå en skjerping i bemanningsnormen.

Vi støtter at det kun er hele eller deler av årsverk som er knyttet til direkte arbeid med barna som skal medregnes når det skal vurderes om kravet er oppfylt. Styrer er leder av virksomheten og bør ikke regnes med. Vi er også enig i at spesialpedagoger og andre som er å anse som ekstra personale i barnegruppen eller ikke jobber direkte med de ordinære barnegruppene ikke skal regnes med. Spesialpedagoger skal følge opp enkeltbarn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp eller andre tilretteleggingsbehov. Det er et viktig signal at disse ikke regnes med.

Forsvarligheten skal vurderes til enhver tid

Departementet peker i lovproposisjonen på at den faktiske bemanningen i barnehagen vil variere i løpet av dagen og at minimumskravene ikke vil være oppfylt til enhver tid, for eksempel på grunn av lange åpningstider. Vi er bekymret for at dette kan ha betydning for barnas sikkerhet ved for eksempel levering og henting.

For å unngå at bemanningen er for lav mener vi at lovkravene i § 18 første ledd bør være enda tydelig på at det må gjøres en konkret vurdering av om bemanningen i barnehagen til enhver tid er *forsvarlig*. Vi viser til at det er i forslag til § 18 første ledd er et krav om at bemanningen må være *tilstrekkelig* til at personalet kan drive en *tilfredsstillende* pedagogisk virksomhet. Barneombudet mener at dette kravet er for vagt og bør skjerpes.

Paragraf 18 første ledd bør endres slik at bemanningen skal være *forsvarlig*. Forsvarlig er et vanlig juridisk vurderingstema, og innebærer mer enn en vurdering av om det er nok personale tilstede. Barnehagen må vurdere om det kan være særskilte forhold som gjør at antall ansatte bør være høyere i en konkret barnegruppe, for eksempel barn med særskilte behov eller at barnehagens fysiske miljø gjør at det kan være vanskelig å holde oversikt over barna.

Vi vil også peke på at både når det gjelder kravene til styrer og pedagogisk bemanning er disse knyttet opp mot forsvarlighetsvurderinger. Vi kan ikke se at det er noen grunn til at det skal være et annet vurderingstema for øvrig personale. Ved å endre til «forsvarlig» vil vurderingstemaet være om bemanningen er forsvarlig slik at slik at barnehagen kan drive en pedagogisk virksomhet som oppfyller krav i barnekonvensjonen, barnehageloven og rammeplanen. Dette gjelder gjennom hele dagen og ved sykdom. «Tilfredsstillende pedagogisk virksomhet» bør også endres til «god pedagogisk virksomhet. Dette handler om hvilke krav Stortinget ønsker å stille til barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Det bør ikke være mulig å dispensere fra kravet til grunnbemanning

Barneombudet mener det ikke bør være en mulighet til å dispensere fra det tallfestede kravet til bemanningsnorm i § 18 andre ledd. I denne bemanningsnormen skal alt personale som har kontakt med barna regnes. Det er ikke krav til kompetanse her. Konsekvensen av å gi en dispensasjon vil være at kommunen kan gi dispensasjon til at deres egne virksomheter kan drives med en lavere bemanning hele barnehageåret. Dette vil slik vi ser det vanskelig kunne være til barnets beste. Vi har merket oss at dispensasjonsadgangen bare skal kunne gis i «særlige tilfeller», men kan ikke se at noen av eksemplene til departementet taler for at det er behov for dette.

2. Lovfesting av samarbeid om overgangen mellom barnehage og skole

Barneombudet støtter at det lovfestes en plikt til samarbeid ved overgangen fra barnehage til skole og SFO. Godt samarbeid er viktig for en god overgang for barnet. Dette kan bidra til at barn sikres en god og trygg overgang. Samtidig mener vi utformingen av plikten burde vært tydeligere. Et vagt krav kan skape store lokale forskjeller i hvordan barnas overgang tilrettelegges, noe som kan være problematisk. Vi mener det bør presiseres minimumskrav til planens innhold. Vi vil også understreke at i forbindelse med overgangen bør det være tydelig at barns rett til medvirkning må ivaretas. For å få en god overgang er det avgjørende at barna selv får medvirke og blir hørt om hva som er viktig for dem når de skal starte på skole og SFO. Vi minner om barns rett til å bli hørt, jf. barnekonvensjonen art. 12.

Vi har merket oss at forslaget gjelder overganger for barn som går i barnehage. Vi vet at de aller fleste 5-åringene i dag går i barnehage, og disse vil omfattes av plikten. Samtidig er vi bekymret for de få barna som ikke går i barnehage. Hvordan skal det sikres at disse får en god overgang til skolen? Vi mener at hensynet til barnets beste taler for at det lovfestes en særlig plikt for å omtale disse i planen og skoleeier bør forpliktes til å ta kontakt med foreldrene til barn som ikke går i barnehagen, slik at det også kan legges til rette for en god overgang for disse barna.

3. Behov for en helhetlig gjennomgang av barnehageloven med forskrifter

Barneombudet mener også at det er behov for en helhetlig gjennomgang av barnehageloven med forskrifter. Barnehageloven bør bli en tydelig rettighetslov som presiserer rettigheter og plikter for at barna skal få et kvalitativt godt barnetilbud i et trygt og godt miljø. Gjennom flere små og store endringer i barnehageloven med forskrifter har vi fått et regelverk som er fragmentert og vanskelig å få oversikt over. Barnehageloven med forskrifter har på mange måter mistet hovedpersonen, nemlig barnet ut av syne.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Kjersti Botnan Larsen, e-post: kjersti.botnan.larsen@barneombudet.no eller telefon 466 12 610